

Förenklingsförslag: Ta bort krav på riskklassificering för bekämpningsmedel i kemikalieförteckning

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Anmälning- och tillståndspliktiga jordbruksföretag har mer detaljerade krav på egenkontroll. En del i detta är en förteckning över miljö- och/eller hälsofarliga kemikalier och biotekniska organismer, med främsta syfte att fungera som ett stöd för att bedöma vilka risker som kan uppstå för människors hälsa eller för miljön.

Det största antalet kemikalier som används på en gård är ofta bekämpningsmedel. Hanteringen av bekämpningsmedel kräver utbildning och behörighet och är redan omgärdad av omfattande lagkrav som syftar till att minimera risker för hälsa och miljö. Det vore därför rimligt att bekämpningsmedel kunde undantas från kemikalieförteckningen.

Varför är det ett problem?

Jordbruksverksamhet är ofta en diversifierad verksamhet och man kommer i kontakt med en stor mängd olika kemiska produkter. Att hålla aktuella förteckningar över alla dessa medför omfattande administration. Då just hantering av bekämpningsmedel kräver både utbildning, behörighet och hänsyn till en rad olika lagkrav, samt att alla bekämpningsmedel godkänns av Kemikalieinspektionen och förses med särskilda användningsvillkor till skydd för hälsa och miljö, upplevs att det inte finns motsvarande nytta med att upprätta en detaljerad förteckning över dessa.

För tillståndspliktiga verksamheter, på B-nivå, kan en miljösanktion om 25 000 kr utdömas om det saknas förteckning över kemiska produkter och biotekniska organismer.

Hur omfattande är problemet?

Detta berör alla anmälning- och tillståndspliktiga jordbruksföretag.

Vad är målet?

Målet är att grupper av kemikalier och biotekniska organismer som redan har krav på utbildning, behörighet och omfattande lagkrav avseende hantering och dokumentation kan undantas från kravet på en detaljerad förteckning, eller hanteras på ett enklare sätt.

Förslag på lösning

De förslag som kommit fram i projektet handlar om att den här typen av produkter ska undantas från dokumentationskravet, i alla fall vad gäller dokumentation av riskklassificering. För dessa produkter bör det räcka att kunna redovisa vilka produkter som används och omfattningen på användningen.

Vår sammanfattning av lagkrav och vägledningar nedan visar att det egentligen inte finns ett krav på att kemikalieföreteckningen ser ut på ett bestämt sett, men de olika uppgifterna ska gå att hitta. Utifrån Naturvårdsverkets exempel skulle det vara möjligt att hänvisa till olika listor och dokument som redan finns i verksamheten, t ex leveranssedlar, lagerlistor, sprutjournaler, tillsammans med en förklaring att avsnitt 2 i säkerhetsdatabladet sammanfattar de farliga egenskaperna.

Exempel på enklare sätt att uppfylla lagkravet utifrån annan befintlig dokumentation i verksamheten behöver förmedlas till jordbruksföretagen, t ex vid tillsynsbesök. För detta krävs att sådana exempel också tas upp i Naturvårdsverkets vägledning till tillsynsmyndigheterna.

Nollalternativ

Att inte förändra medför omfattande administration, till liten nytta, då en stor mängd produkter ska förtecknas regelbundet. Risken finns också att tillståndspliktiga B-verksamheter drabbas av en hög sanktion, 25 000 kr.

Regelverk

Enligt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska alla verksamhetsutövare ha någon form av egenkontroll. För verksamheter som är anmälnings- eller tillståndspliktiga finns större krav och dessa specificeras i **förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll**. Enligt denna förordning ska anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter förteckna de kemiska produkter och biotekniska organismer som hanteras i verksamhet och som kan innebära risker ur hälso- eller miljösynpunkt. Det bakomliggande syftet med kemikalieförteckningen är att fungera som ett stöd för att bedöma vilka risker som kan uppstå för människors hälsa eller för miljön. Den kan också användas som ett underlag i arbetet med att byta ut kemikalier mot mindre farliga.

Bestämmelserna om vad som ska ingå i en kemikalieförteckning finns i 7 § egenkontrollförordningen. Vägledning om hur de olika kraven ska tolkas finns i Naturvårdsverkets handbok om egenkontroll.

7 § Verksamhetsutövaren skall förteckna de kemiska produkter samt biotekniska organismer som hanteras inom verksamheten och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt.

Förteckningen skall uppta följande uppgifter om produkterna eller organismerna:

1. Produkten eller organismens namn,
2. omfattning och användning av produkten eller organismen,
3. information om produktens eller organismens hälso- och miljöskadlighet, samt
4. produktens eller organismens klassificering med avseende på hälso- eller miljöfarlighet.

Det finns inget entydigt svar på vilka produkter som ska finnas med. Enligt Naturvårdsverkets handbok är det produkternas kemiska egenskaper samt omfattningen och typen av hantering som avgör om de ska finnas med i kemikalieförteckningen. Rimligt är att begränsa det till sådana kemikalier eller biotekniska organism (t ex mikroorganismer, virus, nematoder, insekter, spindeldjur) som behövs för produktionen, driften eller skötseln av verksamheten. Kemikalier och organismer som objektivt sett inte kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt eller som är av mindre betydelse för verksamheten behöver inte tas med i förteckningen, t ex kontorslim eller diskmedel i personalköket. Detsamma gäller sådana miljöanpassade kemikalier som normalt förekommer i hemmiljö och i ungefär samma omfattning. Är däremot hanteringen stor och av det skälet kan utgöra en risk för omgivningen, ska de tas med.

För kemikalier och organismer som ingår i driften finns inga självklara undantag utifrån hur de hanteras. Naturvårdsverket anger att t ex även kemikalier i slutna system, så som exempelvis motoroljor, ska tas med. Så snart en kemikalie eller en bioteknisk organism kan lämna verksamheten på ett eller annat sätt under hanteringen, avsiktligt eller oavsiktligt i form av utsläpp eller spill, bör den tas med. I Naturvårdsverkets handbok anges att farligt avfall kan vara en kemisk produkt men eftersom det finns särskilda krav på anteckningar om farligt avfall kan de undantas från kemikalieförteckningen.

Vad gäller omfattning menar Naturvårdsverket att det kan vara årlig volym eller den maximala mängd som lagras samtidigt. Vad gäller användning menas till vad eller i vilket sammanhang som produkten används.

Information om produktens eller organismens skadlighet för hälsa och miljö samt klassificering kan anges på flera sätt. Av praktiska skäl kan det vara bra att hålla informationen så kortfattad som möjligt men det ska samtidigt gå att förstå. Att använda sig av koder för faroklass och farokategori, tillsammans med faroangivelse eller H-fras, kan vara tillräckligt om det i en bilaga till kemikalieförteckningen finns en förklaring så att uppgifterna blir begripliga och användbara för verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten.

Förteckningen kan föras på olika sätt. Huvudsaken är att samtliga krav på innehåll tillgodoses och att Det går att överblicka vilka kemiska produkter eller biotekniska organismer företaget hanterar och att systemet går att uppdatera regelbundet. Av Naturvårdsverkets handbok nämns följande lösningar:

- skrivna listor i en pärm
- kortregister
- samling av varuinformationsblad
- manual som visar var olika detaljuppgifter finns
- ett datasystem.

Det finns inga direkta krav på kemikalieförteckningens tillgänglighet. Eftersom syftet är att fungera som ett stöd för att bedöma vilka risker för människors hälsa eller miljö som kan uppstå till följd av verksamheten är det bra att kemikalieförteckningen är någorlunda tillgänglig för personalen.

Det finns inga lagkrav kring hur länge dokumentationen ska sparas, men för att kunna gå tillbaka och följa upp användningen av kemikalier kan det vara bra att spara gamla versioner. Naturvårdsverket rekommenderar att resultat från bedömningar av egenkontrollen generellt sparas i minst fem år, vilket de menar då bör kunna tillämpas på även kemikalieförteckningen.

Kontaktperson

Anette Bramstorp
HIR Skåne AB

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

